

І суцільно наукається,
І оволодіває цураїтським...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

Address:
Federal 1, Apartment 10
"Svoboda", 81-83 Grand St.,
Jersey City, N. J.
Tel.: HENDERSON 4-0237
FHC: HENDERSON 5-8740
Tel. a Bco Bopay: 7-4125

PIK LXV. Ч. 188. ДЖЕРЗІ СІТІ І НЬЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 1-го ЖОВТНЯ 1958 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 1, 1958 No. 188. VOL. LXV.

НАЙВИЩИЙ СУД ПРОТИ БУДЬ-ЯКИХ ЗАТРИМОК У ЗДІЙСНЕННІ ІНТЕГРАЦІЇ В ЛІТЛ РОКУ

Вашингтон. — Найвищий Суд ЗДА на своїй надзвичайній сесії, відбудеться в понеділок 29 вересня ц. р., займатиметься справою інтеграції в Літл Року і в окремій, прийнятій одногосподарою опінії висловившись рішуче проти будь-яких затримок у наведенні інтеграції в публічних школах Літл Року. Ні безпосередній спротив ні такі чи інші спроби обминання чи обходу обов'язуючих законів не можуть знецінити рішення Найвищого Суду про те, що втручання расової сегрегації в школах є неконституційним актом. Опінія Найвищого Суду була зредатована всіма 9 суддями цього суду і прийнята ними одностайно і в ній подані причини, чому не може бути ніякої затримки у здійсненні інтеграції в школах. Рішення Найвищого Суду з 1954 року про неконституційність расової сегрегації в американських школах стосується — згідно з проголошеною тепер опінією — не тільки до звичайних шкіл, але а взагалі до всіх шкіл, що в їх веденні або втриманні беруть участь стейти з допомогою таких або інших засобів чи заходів. Це місце з опінії Найвищого Суду інтерпретують, як заборону утримання публічних шкіл, з допомогою чого стейтова влада в Аркансо хотіла обійти рішення Найвищого Суду в справі інтеграції. В подальшому в опублікованій опінії стверджується історичне право федеральних судів інтерпретувати Конституцію ЗДА і підкреслюється, що стейтова влада з обов'язком дотримуватися судових інтерпретацій і що кожен стейтовий законодавчий чи виконавчий урядник зобов'язаний вже своєю присягою підтримувати й обороняти федеральну Конституцію. Вод-

Ніксон твердить, що перемога демократів — це зріст безробіття

Індіанополіс, Індіана. — Віце-президент Річард М. Ніксон 29-го вересня почав виборчу кампанію промовами в Індіанополісі і Мюнсі, Індіана, в яких твердив, що коли б в цьогорічних виборах перемогли демократи, то це означало б збільшення податків, подешевшення грошей і зменшення інвестицій у всілякі підприємства і внаслідок цього менше число zatrudнених. Ніксон не скривав факту, що демократи збираються значно скріпити свою більшість в обох палатах Конгресу. Ніксон казав, що якби вибори були відбудувалися два місяці тому, то демократи були б здобули 50 більше конгресменів і 10 до 12 сенаторів. Але тепер економічна ситуація по-

В АМЕРИЦІ

● Демократичний сенатор із Массачусетсу, Діан Ф. Кеннеді заявив, що внаслідок Конгресу закон про робітничого за- кону, який перепав цього року, Кеннеді вірить, що його законопроект буде ухвалений в 1959 році.

● Протестувальний проповідник д-р Мартин Лютер Кінг по- чував себе добре в Нью-Йорку, де він після того, як його мітинг на вулиці Манхеттену був розбитий, він дав автограф на своїй книжці про успішні бойкот міських автобусів в Монтгомері, Алабама, негритянським населенням.

● Головний поштамстер Артур Е. Сомерфілд повідомив, що поштамстер укладе договір з грошовою на грошову плату поштових листів і карток аж від 1-го жовтня 1959 року. За цей час надавши листів мають призначитися до того, що поштою оплати збільшено, починаючи від 1-го серпня ц. р.

● Про популярність Біблотеки ім. Гаррі Трумана в Кеіза- Сіті, Міссурі, свідчить те, що в першому році існування її від- відало 161,530 осіб, між ними 15,145 школярів, які прибували з організованими групами з усіх 48-ох стейтів. Цю бібліотеку відкрито для публічного ви- вчення 16-го вересня 1957 року.

● Прізвище К. Г. Л. в. Г. Г. до- радника президента Азенавєра Шермана Адамса, що зреш- тують 22-го вересня з цього становища, не відомо у ви- даний 8-го вересня книжці під заголовком "Члени Товариства Життя у Вашингтоні". Це означає, що американська су- суспільна "сметана" визнає А- дамса негідним бути її членом.

● Крайова Федерация Респу- бліканських Жінок прийняла ре- зольцію, в якій вимагає негай- но надати права стейту Гавайя і Порто Ріко, щоб збільшити число стейтів до 51. Конвенція цієї федерації схвалює праці Комісії Губернатора в справі реор- ганізації виконавчої частини уряду.

ЖОВТНЕВА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ“

Настав місяць жовтень, в якому В-во СВОБОДА вже від п'ятих років веде свою збіркову кампанію. Правда, ідучи на 24-ту Конвенцію УНСО, що від- була в травні цього року в Клівленді, багато з нас мало надію, що зібрані на цій Конвенції делегати при- приймають цю традиційну схваленням необхідної підписки передплати СВОБОДИ. На жаль, так не сталося, бо конвенція схвалила тільки доплату 15 центів місячно на покриття схвалених Конгресом ЗДА додаткових поштових оплат за висилку газети, а саму передплату на СВОБОДУ залишено в тій самій висоті 50 центів місячно, яку встановлено всім рокам тому, хоч кошта видання газети збільшилися за той час майже вдвоє, як і збільшились заробітки її читачів.

Натомість Конвенція доручила продовжувати тради- цію попередніх років та впродовж місяця жовтня пе- реводити збіркову кампанію на фонд СВОБОДИ, ВЕ- СЕЛКИ і англомовного УКРАЇНСЬКОГО ТИЖНЕВИ- КА. Виконуючи цю постанову та беручи до уваги, що саме в цьому році СВОБОДА відзначає своє 65-річчя а УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК своє 25-річчя, проголо- шуємо оцим жовтнем місяцем

ЮВІЛЕЙНОГО ФОНДУ „СВОБОДИ“ І П ВИДАНЬ та звертаємось до всіх з закликом, щоб вони споси- ДОБРОВІЛЬНО ДОПЛАТИЛИ ДО ПЕРЕДПЛАТИ і щедро ПОЖЕРТУЮТЬ перетворили цю кампанію в справжнє ВСЕНАРОДНЕ РЕФЕРЕНДУМ в користь тих високих ідеалів, що їх репрезентує і обстоює СВОБОДА та її видання.

Усім нам ще в живій пам'яті той великий настан, що його вели проти СВОБОДИ комуністичні вороги Аме- рики й України, скориставшись кон'юктурою під час останньої світової війни. Цю кампанію проти „гангстерів зі СВОБОДИ“ посилює тепер знову червона Москва, і до неї в цьому поході прилучились ще й російські єдиноверці в цій та інших країнах світу. СВОБОДА досі успішно розправлялась з усіма ворогами україн- ської волі, розправлялась з ними і тепер, якщо в цьому допоможуть її читачі, допоможе їй українське грома- данство. Тому закликаємо всіх:

ДОПОМОЖІТЬ „СВОБОДІ“ продовжувати її місію оборони права Українського Народу на ЖИТТЯ, ВОЛЮ І ЗМАГАННЯ ДО ШАСТІ!

ДОПОМОЖІТЬ англомовному УКРАЇНСЬКОМУ ТИЖНЕВИКОВІ поширювати українську свідомість і українську правду серед нашої молодішої генерації та на- ших американських співгромадян!

ДОПОМОЖІТЬ „ВЕСЕЛЦІ“ виховувати наших дітей на чесних людей, добрих громадян нашої країни та відданих членів нашої спільноти!

ЖЕРТВУЙТЕ НА ЮВІЛЕЙНИЙ ФОНД „СВОБОДИ“! Упродовж цього тижня всі передплатники СВОБОДИ одержать у цій справі окремого листа, разом із готовою вже, задресованою та оплаченою на пошту зворотню конвертою, щоб нею переслати СВОБОДІ свою добро- вільну доплату до передплати і свою пожертву на її фонд та на фонд її видань. Усі пожертви на цей ЮВІ- ЛЕЙНИЙ ФОНД „СВОБОДИ“ будуть з подякою по- тверджені проголошенням імен жертвodawців та висоти їх пожертви на сторінках СВОБОДИ.

СВОБОДА уже 65 років безперервно служить нашій Громаді і нашому Народові. Це саме завдання виконує 25 років її англомовний УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК, а від п'ятих років дитячий журнал ВЕСЕЛКА. У цей ювілейний рік допоможімо СВОБОДІ, щоб вона могла виконувати цю службу з ще більшим успіхом на добро і славу нашого Народу!

В-ВО „СВОБОДА“

Джерзі Сіті, Н. Дж., 1-го жовтня 1958 р.

ЗДА готові вжити атомову зброю на Далекому Сході

Даллас, Техас. — Командувач і вночі, і то тут в ЗДА дант Стратегічного Летунства і за 15 минут після аларму може відлетіти проти ворога. Генерал Павер в 1956 році їздив разом із генералом Натаном Ф. Твайнінгом до СРСР, де оглядали оборонні сили цієї комуністич- ної країни. Генерал Павер сказав: „Якщо б хтось хотів щось по- чати, то я думаю, що ми зро- били б так, що він пожував би його. Коли б Хрущов і СРСР думали, що вони ма- ють потрібну протилежну оборону, яка зістрилила б на- ші бомбовики, то вже тепер була б світова війна“. Генерал Павер цю саму думку ви- сказав ще у відповіді на за- пит журналіста: „Вони (СС- СР) знають, що не можуть знищити наших бомбовиків, і те- му вони такі миролюбні“. Одна частина американських бомбовиків є в поготівлі і в Формозі.

Помер посол Володимир Яцула

Вінніпег. — В середу 24-го Гвайтмат, Ман. 1939 року вересня ц. р. помер тут на вік здобув академічний сту- 50 році життя несподівано від пів бакалавра гуманістичних наук (БА) у вінніпезькому Яцула, федеральний посол Юнайтед Каледж і Манітоб- парламенту з манітобського ському університету. Свого ча- сину був членом муніципальної хлопці внімграв В. Яцу- ла зі своїми батьками з Укра- їни в Канаду. Тут у містечку директором школи, а після Елма, в Манітобі, він діяв війни займався готелем ді- початкову освіту, в Тюліоні лом. Також був головою Пів- закінчив середню школу, учи- нічно-Східного Учительсько- тельську семінарію (нормал го Товариства з осідком у Во- кулу) у Вінніпегу і довгий се- жур, Ман. У федеральний час учителював в околиці виборів 31 березня ц. р.

ЧІАНГ КАЙ-ШЕК ПРОТИ УГОДИ З КОМУНІСТАМИ

Президент вільного Китаю маршал Чіанг Кай-шек (перший ліворуч) слухав уважно під час пресової конференції, на якій він рішуче заявився проти всякого угодовства з китайськими комуністами. Він був і проти переговорів, що їх ЗДА і китайські комуністи ведуть тепер у Варшаві.

Чіанг Кай-шек заперечує, наче він втягає ЗДА у війну

Тайпей. — Президент віль- ного Китаю маршал Чіанг Кай-шек заявив у своїй пер- шій за останніх три роки прес- ові конференції, що амери- канське громадянство має на- загал фальшиві погляди на ситуацію в обширі Формози (Тайвані). Він назвав нісє- нитим твердження китайсь- ких комуністів, які знаходять віру на Заході, ніби китайські націоналісти хочуть викор- истати острови Каймої і Матсу, як відбійну для наступу про- тив китайського суходолу. Чі- анг Кай-шек звернув увагу, що зараз напоти Каймою, на острові Амой, комуністи зо- редили трикратно більші сил, ніж їх мають націоналісти на Каймою і тому було б бо- жевільно атакувати Китай від- сторони Каймою. Чіанг Кай- шек заявив, що „ще не виби- ла година“ для збройного на- ступу проти комуністів. Він переконаний, що комуністи не розінуть війни. Бо, мовля, коли б таке сталося, то мі- льйони китайців на китайсь- кому суходолі повстануть про- тив зневаженої їм комуні- стичної влади. Коли б прий- шло до війни з комуністами, то — за заявою Чіанг Кай- шек — вільний Китай не просив би американців ані од- ного воїна на поміч. Із слів Чіанг Кай-шек виходить, що вільний Китай хотів би тіль- ки допомогти зброю амери- канськй флоту і летунства. Чи- анг Кай-шек заявив, що на ро- ло Каймою, не як п'ляцдару проти комуністів, а як обо- ронного штибу для Формози, Пескадорських островів та всього південного сходу Азії.

У Варшаві продовжуються переговори — без успіху

Об'єднані Нації. — Розмови між американським та кому- но-мадарським амбасадорами у Варшаві над справою Фор- ози (Тайвані) і Каймою про- довжуються, не видно позна- на їх успіху, але водночас обидві сторони очікували не хочуть зривати їх, — твердить західна преса. Речник амери- канського уряду заявив пред- ставникам преси, що „немає поспіху“ в передачі справи конфлікту на Далекому Сході за обшир Формози Об'єднаним Націям. З цього згодуються, що Америка не тратить надії, що переговори у Варшаві та-

НАТО посередничить у справі Кипру

Париж. — Генеральний се- кретар Північно-атлантичско- го оборонного пакту (НАТО), кол. бельгійський прем'єр і мі- нистр закордонних справ Пол- Геєрі Спаак, переїздив в Атені на нараду з членами грецького уряду над конфліктом за Кипр. Спаак запропонував, щоб Англія відклала запові- джену реалізацію свого плану „триважної відповідальності“ за Кипр. Туреччина прийняла цей план і призна- чила свого представника до відповідного керівного органу на Кипрі, ате Греція рішуче відмовилася і заповідала бороть- бу проти того плану. Спаак запропонував, щоб перевести конференцію „окопругого сто- лу“ з участю Англії, Греції Туреччини та представників кипрських греків і кипрських турків. Щодо згаданого ан- глійського плану, то Спаак за- пропонував Англії, щоб змо- дифікувати той план в такому напрямку, що поруч з пред- ставником Англії на Кипрі і- кувантиму грецький і турець- кий дорадники, вибрані на Кипрі з-посеред автохтонів то- го острова. Щодо проєктован- них двох національних курій на Кипрі, Спаак пропонує, щоб вони обмежувались вик- лючно до місцевих справ, але, щоб спільними справами ціло-

АДЕНАУЕР ВИГРАВ ДОДАТКОВІ ВИБОРИ

Бонн. — Християнсько-де- мократична Унія канцлера Конрада Аденауера виграла обласні парламентарні вибори на терені невеличкого краю Шлесвіг-Гольштейн, що сусі- дує з Данією. З-посеред 1,233, 000 вибраних голосів ця партія дістала 44%, порівнюючи з 32,2% з виборів у 1954 році, та здобула 33 послів у 69-член- ному парламенті. Найбільша опозиційна партія соціалістів дістала 35,9% голосів і 26 мандатів.

ГВІНЕЯ СТАНЕ НОВОЮ НЕЗАЛЕЖНОЮ ДЕРЖАВОЮ

Париж. — Французький уряд повідомив голову автономного уряду в дотепершній фран- цузській колонії Гвінеї в за- хідній Африці, що згідно з вислідами тамешного плебі- сциту над новою конституцією Франції, Гвінея перестав стаяти у державно-політичному зв'язку з Францією та не може далі рхувати на адміністра- тивну і економічну допомогу від Франції. Гвінея на захід- ному побережжі Африки є однією з заморських посли- стів Франції, яка голосувала рішуче „проти“ нової фран- цузської конституції. Вона має 95,000 кв. миль і понад 2 міль- йони населення, з якого 636- 281 висловились проти нової конституції, а тільки 18,012 „за“. Голосування „за“ чи „проти“ нової французької конституції мало для заморсь- ких послиств Франції — за винятком Алжиру — значення, чим дана послиств бажає собі залишитись у складі французької Унії, як її автономна частина, чи відді- литись від неї. Генерал де Голь заявив виразно, що ко- жна територія має право голо- сувати „ні“ на власний ризик. Молодий енергійний лідер му- ринської Гвінеї, Секу Туре, який студював економіку у

В Лівані залишилась ще лише половина американського війська

Бейрут. — Вже круто по- ловину авіаційного війська від- клікають з Лівану, себто коло 4,000 воїнів відішли вже від- тіль, а другі стільки ще за- лишилися. В минулу неділю почав навантажуватись на ко- раблі вже четвертий з черги — і останній, що там був — курний морської піхоти. Та- ким чином відікликано вже з Лівану всі частини морської піхоти, які вислалились там в часі між 15 і 18 липня ц. р., а залишилися лише наземне військо. Відікликані курені морської піхоти здебільша за- лишаються на кораблях 6-ї Середземноморської флоти, хоч один із них відіслав до

Об'єднані Нації відновлюють дебату про Середній Схід

Об'єднані Нації. — В цьому тижні на Генеральній Асам- блеї Об'єднаних Націй буде відновлена справа Середнього Сходу. Станеться це формаль- но у зв'язку з звідомленням генерального секретаря Дага Гаммершльда, який їздив на Середній Схід, щоб створити такі умовини, які — за згодою всіх сторін — реалізували б до цього часу Генеральну Асамблею—обле- ганську від викликання аме- риканських і англійських військ з Лівану і Йорданії. Гаммер- шльд, повернувшись до ЗДА, заявив, що він не їздив „для переговорів ані для про- посередництва“, а для здобу-

У СВІТІ

● У Західній Німеччині поши- рилися вісті, що, внаслідок по- більшення чисельності власної німецької армії, будуть відкли- кано до ЗДА американські війсь- ка. У зв'язку з цим поновились офіційні висношення, що дійсно німецькі війська переймуть від американців різні стратегічні вузлові пункти, проте аме- риканські війська не відійдуть з Західної Німеччини, а будуть тільки перегрупувані.

● Уряд муніципальних республі- ки Гвани, в Африці, вислав ці- лу сотню поліції, щоб арештува- ти автохтонного вождю, на- тажкою одного з племен Нана Офоті Атта II, який провадив безпартійну кампанію проти уряду, зачинившись у своєму палаці, не слухав ніяких урядо- вих наказів.

● Совєтський уряд закупив за \$30,000 механізм пральною, яку привіз до Москви американ- ський промисловець Ромен Фі- лінг з Лос Анджелесу. Філінг хотів був виставити свої маши- ни до прання на оцимному між- народному ярмарку в Москві, але чомусь той план не вдався. Однак, Філінг спровадив був уже машини до Фінляндії, і

● Не втратити на транспорті, щоб не дозволити від більшо- ких влаштувати власну машин- ну. Він спровадив 10 машин до прання, т. зв. лямпадари, су- шарні та прасувальні і від 12 вересня ц. р. приймал від мо- сквичів задарма до прання білиз- ну.

● У Східній Німеччині „ви- щено“ віде- прем'єра Фріца Сельбана, економічного спеці- ала. Його критикують, як одного з прихильників Карла Шпрєвеля, видатного комуніста, що хотів витиснути секретаря компартії Вальтера Ульбріхта, але про- грав у тих інтригах і втратив свій партійний становище. Сель- бана здеградували до станови- ща заступника голови комісії економічного планування.

● На Формозі (Тайвані) кита- йська націоналістична партія притримала весь минулотижне- вий транспорт американського журналу „Ньюзік“, що мав на- титувальні сторінки фото комуні- стичного диктатора Мао Тсє- тунга. Журнал пушено в про- дукцію після того, як на всіх об- кладках почерез фото Мао Тсє-тунга вбито печатку з на- писом „комуністична бандит“.

СВОБОДА

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріали.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПЕРЕМОГА ЗДОРОВОГО ІНСТІНКТУ У ФРАНЦІЇ

„Сподіваюся, що здоровий глузд, прикметний французькому народові, переможе“, — заявив 22 вересня ч. р. на сторінках московської „Правди“ Нікіта Хрущов. Очевидно, він мав на увазі такий „здоровий глузд“, який проявився б у самогубному послухові французьким комуністам і його, Хрущова, порадам: ступати далі шляхом декадентів, який привів би Францію до політичного і економічного банкрутства і підкорив її московським диктаторам. „Надія“ Хрущова: дійснилася: переміг дійсно здоровий глузд французького народу, переміг прикметний французам підхід до проблеми, позначившись найбільш поразкою комунізму, який зазнав він у Західній Європі від часу останньої війни.

У публіцистично переведеному на терені Франції минулої неділі, взяло участь 84,9% управнених до голозування, разом 22,590,000 осіб, при чому проєкт нової конституції затверджено у такому відношенні до її опонентів, як 4:1. Подробичі нової конституції, що їх палко заперечував і поборював, нап.р., колишній французький прем'єр П'єр Мендес-Франс, не грають ролі. Їх не аналізував Нікіта Хрущов у своєму, небузловому в культурному світі, втручванні у внутрішні справи чужої держави, як не знала їх і величезна більшість голосуючих французів. Суттєвою рисою нової конституції є покладення кінця перестрої парламентарного партійництва, яке довело Четверту Республіку до 25 урядових криз протягом 13 років, пересічено кожних 6-7 місяців — зміна уряду. Брак політичної стабільності унеможливив і економічне планування на довгий час, підірвав престиж Франції в очах довірного світу і у великій мірі завинив в найбільшій за останні три роки болячці Франції — її злишній політиці в Альжирі, бо дав поле для попусу демагогії двох крайніх груп — національно-колоніальної і комуністично-підірвної. Тому суттю нової конституції Франції, яка увійде в життя від найближчої неділі, через тиждень після публікації, є обмеження прерогатив парламенту на користь прерогатив президента Республіки та уряду, стабілізація влади, спрощення законодавчої процедури, упорядкування легшого переведення реформи у замкнених можливостях Франції. Все це не подобалося Хрущову, який страшив французів, що нова конституція підірвала двері фашизму у Франції, який — мовляв — уже почав злизуватися з німеччиною „реваншизмом“. Французька маса відповіла на цей заклик Хрущова — голосуванням на користь де Голля. Французький уряд навіть не заявив офіційного протесту проти порушення Хрущовим прийнятих у культурному світі і міжнародних обичаїв. Випадок, що мали „радіо паризькі“ газети, поленуючи таку теорію, є свідченням уряду передбачення, що своєю раціоналістичною Хрущов спростує перемогу де Голля. Моріс Торрес, Жак Дюкло і інші вожді другої після Італійської комуністичної партії найсильнішої в Західній Європі комуністичної партійної організації у великій мірі завдячують Хрущову свою компрометацію.

Недільне голосування означає не тільки введення у Франції нової конституції. Воно означає також — за словами кол. прем'єра Гю Молле, лідера Соціалістичної партії, — що „французьке робітництво починає отримувати з комуністичної отрути“. 2-го січня 1956 року, в останній парламентарний виборач у Франції, комуністи здобули 4.711,077 голосів. Минулої неділі 28 вересня 1958 р. всі загалі негативні голоси було 4,624,475, при чому до цієї суми входили також численні голоси соціалістично-радикалів і соціалістів. Численні стверджують, що не було в неділю ні одної округи у Франції, в якій опозиція osiąгнула б більшість, і не було ні одної округи, де не позначився б величезний вплив комуністичних впливів. Усі ті дрібні купці, ремісники та селяни, які голосували за комуністичні списки не тому, що були симпатиками комунізму, а тому, що були недоволені з політикою уряду, і всі ті, що за родинною традицією з 1789 року автоматично голосували за „найліпших“, у неділю віддали свої голоси за сильну владу, персоналізовану в постаті де Голля.

Ставши прем'єром 1-го червня ч. р., де Голь, властиво, досі правив провізорию. У листопаді ч. р., в нових виборах він напевно стане президентом із владою подібною, як її має президент США, хоч у Франції буде збережене окреме становище прем'єра. Від лютого 1959 року почне діяти новий апарат П'ятої Республіки. В очей найближчих місяців де Голь мусить скласти другий, найважчий іспит своєї державничої мудрості і здібностей: закінчити 4-річну війну в Альжирі у порозумінні з мусульманськими патріотами. Це потрібно а ім'я принципу свободи народів і в ім'я добра та сили самої Франції, одної з підвалин вільного світу і його культури.

3 НАГОДИ ЮВІЛЕЮ „СВОБОДИ“

В цьому році „Свобода“ відзначає свої 65-літній ювілей. З цієї нагоди добре буде пригадати йшов ювілейну дату „Свободи“, її 10-річчя 55 років тому, що ним були зацікавлені два великі письменники України, Михайло Коцюбинський і Панас Мирний, відзначивши той ювілей своїми спеціальними творами.

Ріку 1903 Михайло Коцюбинський в листі до Панаса Мирного писав: „Добродій В. Гнатюк звернувся до мене в справі, з якою хотів і до Вас звернутися, та не знав Вашої адреси і через те прохав мене, виручити його. Найкраще перешли частину його листа: „Американські русини обходять з кінцем цього року 10-літній ювілей засновання своєї газети „Свобода“. З тої нагоди хотять вони видати ювілейне число, значно побільшене, в якому бажать покласти статті, поезії, золоті гадки і т. д. різних наших людей (не лиш письменників) з їх портретами і автографами. Вони бажать, щоб у їх святі взяли участь і галичани, і буковинці, і українці для задокументування національної єдності та для більшої моральної підтримки заморських наших переселенців“. Отже д. Гнатюк прохав Вас дуже дати щось невеличке для того числа „Свободи“ разом з фотографією і автографом. Коли Ви хочете вквітати його волю, то, будь ласка, пришліть на мою адресу все те до 1/ХІ н. ст., так, щоб 19 с. місяця я міг вже одіслати йому. На мою думку, годилося б ся запозичити американців“. Такого листа написав Михайло Коцюбинський 1 жовтня 1903 року.

А 5 жовтня того ж самого року М. Коцюбинський в листі до В. Гнатюка писав: „Дуже Вам дякую за запрошення взяти участь у ювілейному числі „Свободи“. На вказаний термін постарався вислати, що зможу.“

В скорому часі М. Коцюбинський виконав свою обіцянку і 18 жовтня надіслав свій твір для „Свободи“ разом з листом до В. Гнатюка. У цьому листі М. Коцюбинський писав: „Дорогий Добродію! Сподіваю свою обіцянку і посилаю Вам для ювілейного числа „Свободи“ свої „Хмари“ і фотографію з автографом. Не знаю тільки, чи до впадою буде ця моя дрібничка. Коли вона буде друкуватися, я хотів би, щоб її склали фронтоном. Послаю також від Мирного, що прислав мені. Він може бути й автографом... Ювілейне число „Свободи“ я хотів би мати. Чи не можна б придумати, як його дослати?“. М. Коцюбинський висловлював побоювання, що російські жандарми сконфікують листа з ювілейним числом „Свободи“, як це вони зробили з листом, де були викирки з лівських газет про свято І. Котляревського.

4-го травня 1904 року М. Коцюбинський знову запитує В. Гнатюка: „А що чувають про ювілейний збірник „Свободи“? Я, принаймні, нічого не чув з того часу, як послав Вас матеріал до друку“.

І наостаті 23 вересня 1904 року М. Коцюбинський пише В. Гнатюкові радісного листа з подякою за прислане ювілейне число „Свободи“: „На

цей раз мені повезло: і листа Вашого і число „Свободи“ дістав. Велике ж Вам спасибі за „Свободу“. Я вже думаю, що не побачу її“. Панас Мирний разом з листом до М. Коцюбинського (5 жовтня 1903 р.) прислав і свій твір для ювілейного числа „Свободи“ з такою допискою: „Засилаю до Вас невеличку віршу, що разом буде слугувати і за автограф для ювілейного числа „Свободи“. Чи підійде то вона задля цього разу? Ювілей — це свято; а задля свята годилося б щось небадьорне і радісне. Зміст же віршу зовсім сумний та журливий. Що ж робити, як наша піч тільки табо пече, та й обставини не сприяють веселощам? „Якби добра біль в Україні“, — то воно, певне, краще б жило і краще б почувалося. А то... Русини від лихих обставин ухилили як в Америку, де засновують „Свободу“, а наші в Сибіру та на Амурі — де через кілька десятиліть забудуть і чий батьків вони діти. Хіба ж це добро, після якого бажалося б веселощів заспівати? Якщо наші американські земляки згодяться і не прилучити до свого свята, то хай не здивують, що я засилаю до них своє важке зіздання“.

Панас Мирний послав до ювілейного числа „Свободи“ свій вірш „Не літа нам такі страхи“.

Тепер, коли найстарша українська газета в усьому світі — „Свобода“ — святкує своє 65-річчя, варто пригадати, як гідний український письменник Михайло Коцюбинський і Панас Мирний гідно відзначили ювілей „Свободи“.

Панас Мирний у своєму листі порівнює долю українських поселенців в Америці в Сибіру. Українці в Америці, — пише він, — засновують „Свободу“, а українці в Сибіру поборюють політичних і національних прав, приречені на винищення. Позбавлені рідної преси і рідної школи, вони, як з сумом передбачає Панас Мирний, „через кілька десятиліть забудуть і чий батьків вони діти“. За останні 55 років українське населення Сибіру лише на рік — на два одержало дозвіл мати українську школу і українську газету. Але комуністична влада з її русифікаційними тенденціями скасувала цей дуже короткотривалий дозвіл, і там і далі, як і за царських часів, панує національний гніт і поневолення українців.

Українці Америки у вільних умовах уже 65 років видають свою щоденну газету „Свобода“, будують народні дома, плекують і позначають національну культуру, виділяють твір українських письменників, зокрема й твори видатного письменника, прихильника „Свободи“, М. М. Коцюбинського.

Подар П. Одарченко

СПРАВЖНЄ ОБЛИЧЧЯ ГОМУЛКИ

З усіх надій, покладаваних на Владислава Гомулку, зокрема з усіх польських і закордонних сподіванок, що він поведе Польщу по окремим „польським шляхом до соціалізму“ так, як веде Югославію Тіто, виїшов один великий „лирик“. Прийшовши до влади на хвилі лібералізаційної відлиги в жовтні 1956 року і використовуючи ці революційні настрої для стабілізації себе самого в провіді польської компартії, Владислав Гомулка, донедавна „визень“ створеного ним самим комуністичного режиму, доклав на протязі двох років усіх зусиль, щоб прикрутити знову партію шрубів і вдержати Польщу в повній ідеологічній і політичній залежності від центру „міжнародного комунізму“ — Москви. Політику Гомулки після жовтня 1956 року дехто пробував оцінювати, як „подвійну гру“, але насправді, як показують події останнього часу, всі зусилля й заходи Гомулки спрямовані на утовгнення та приборкання революційних настроїв у Польщі і на повернення Польщі до стану комуністичної правдивості і солідарності з Москвою, що існував до 1956 року.

Особливо виразно проявилася справжній інтенції Гомулки під час його виступу з нагоди чотирнадцятиріччя „Польської Людової Республіки“, власне комуністичного режиму, встановленого в Польщі маніфестом з. зв. Люблінського комітету 22-го липня 1944 р., і в започаткований ним уже відкритий боротьби з Католицькою Церквою у Польщі (промова Гомулки вихлошена 24 вересня ч. р.).

В річницю „Люблінського маніфесту“ Владислав Гомулка виступив із статтю на тему „Вічної і нерозривної“ польсько-совєтської дружби. Надрукували цю статтю всі органи польської компартії, але особливо підкреслення надав їй факт, що була вона зарезана на другий день (23-го липня ч. р.) надрукована повністю в московських „Известіях“. В цій статті Гомулка, згідно з колишньою тезою Берута і Сталіна — існування „незалежної“ польської „народної республіки“ починає від часу „визволення“ Польщі совєтськими арміями. Далі Гомулка, підкреслюючи, що фундамент польсько-совєтської дружби був і залишається пролетарський інтернаціоналізм і марксизм-ленізм, доводить, що „незалежне і суверенне існування польського народу, безпека границь Польщі і господарський та культурний розвиток польської батьківщини зв'язані якнайтісніше з соціалізмом і з приналежністю Польщі до великої родини соціалістичних держав“.

„Пролетарський інтернаціоналізм“, — говорив Гомулка, повторюючи дослівно висловлювання Хрущова й інших совєтських „ідеологів“, — є наріжним каменем нашої політики. Ідеї марксизму-ленізму з тривимим дороговказом для нашої партії. З цих джерел випливає братня приязнь, яка зв'язує Народну Польщу із Совєтським Союзом. Звідси виводяться міцніші зв'язки, бо ідейні зв'язки, які одна-

ють Польську Об'єднану Річницю Партію (ПОРП) з Комуністичною партією Совєтського Союзу“. Грунтуючи польсько-совєтську дружбу на таких „фундаментах“, Гомулка водночас із цим загворив у своїй статті про „сталеву єдність“ між Польщею і Совєтським Союзом в питаннях закордонної політики, особливо у ставленні до західних „імперіалістів“ і їх „агресії“ на Середньому Сході.

Статтю Гомулки прийняли в Кремлі з „глибокою радістю“. На прийнятті, що його влаштувала польська амбасада в Москві з нагоди 14-річчя „визволення Польщі“, Хрущов не ошаджував польським комуністам слів признання за їх „пролетарську солідарність“ і за те, що „Польща вірно крокує на шляху до соціалістичного будівництва“.

Щоб довести ще далі, конкретними чинами вірності своїй польським комуністичній „міжнародній комуністичній“ польський уряд започаткував боротьбу з списком Католицькою Церквою, що виявилася передусім у наказанню генеральним прокуратором наїзді поліції на Ясню Гору в Четехові. Сам Гомулка до цієї події не зайняв відкритої позиції, але, знаючи практичну комуністичних режимів, треба думати, що відбувся цей наїзд і пізніші судові процеси проти католицьких священників за його виразною апробацією. Показав своє справжнє обличчя в цій справі Гомулка, той самий, який 1956 року встановлював сповідну згоду з кардиналом Вишинським, під час свого виступу 24 вересня ч. р. у промові, вголошений до партійних „спеціалістів“ у ділянці виховання, Гомулка виступив із гострим обвинуваченням проти Католицької Церкви в Польщі, закликаючи її відкрити і конспіративну антиурядову діяльність і намагання підірвати й знищити комуністичну систему виховання, встановлену в школах. „Ми мусимо засудити з усією рішучістю“, — говорив Гомулка, — всі намагання перешкодити в нормальній праці наших шкіл... Ніхто, а особливо ті, що стосують насилья і погрози супроти вчителів, не можуть рахувати на нашу поблажливість і на безкарність у своїй діяльності“.

Виголосив Гомулка що свою промову в самому розпалі започаткованої комуністами кампанії за усунування хрестів із шкільних залів і за припинення навчання релігії в школах. Треба підкреслити, що виступи про загострення боротьби з Католицькою Церквою в Польщі збіглися з повідомленнями закордонних кореспондентів з Варшави про зустріч Гомулки й інших провідників польської компартії з Хрущовим, яка відбулася у Москві або в Криму в серпні ч. р. Конференція ця ніби проходила в атмосфері „повної згоди і порозуміння“ і на ній були вирішені напрямки дальшої політики польської компартії, особливо щодо дальшої „соціалізації“ життя в Польщі. З цього погляду перед Гомулкою стоять тепер два ударні завдання — знити вплив Католицької Церкви в Польщі і повести дальшу колективізацію сільського

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACTS OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912, AND MARCH 3, 1933

Of Svoboda (Liberty), published daily except Sundays, Mondays and Holidays at Jersey City, New Jersey, for October 1, 1958.

State of New Jersey, County of Hudson.

Before me, a Notary Public in and for the State and county aforesaid, personally appeared Dmytro Halychyn, who having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the Business Manager of the Svoboda (Liberty) and that the following is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management and the circulation, etc., of the aforesaid publication for the date shown in the above caption, required by the Act of August 24, 1912, as amended by the Act of March 3, 1933, embodied in section 537, Postal Laws and Regulations, printed on the reverse of this form, to wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business manager are: Publisher: Ukrainian National Association, Inc. (A fraternal), 83 Grand St., Jersey City, N. J.

This newspaper is published by the Ukrainian National Association, Inc., a fraternal organization, duly incorporated under the laws of the State of New Jersey, under the supervision of the Supreme Executive Committee, whose names and addresses are as follows:

Dmytro HALYCHYN — Jersey City, N. J.
Roman SLOBODIAN — Jersey City, N. J.
Jaroslav PADOC — Jersey City, N. J.
Joseph LESAWYER — New York, N. Y.
Anna HERMAN — Maplewood, N. J.
Dmytro HALYCHYN — Business Manager, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

2. That the owner is: Ukrainian National Association, Inc. (A fraternal organization) (no stockholders), 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

3. That the known bondholders, mortgages, and other security holders owning or holding 1 per cent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: None.

4. That the two paragraphs next above, giving the names of the owners, stockholders, and security holders, if any, contain not only the list of stockholders, and security holders as they appear upon the books of the company but also, in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting, is given; also that the said two paragraphs contain statements embracing affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of bona fide owner; and this affiant has no reason to believe that any other person, association, or corporation has any interest direct or indirect in the said stock, bonds, or other securities than as so stated by him.

5. That the average number of copies of each issue of this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid subscribers during the twelve months preceding the date shown above is 20,100

DMYTRO HALYCHYN, Business Manager.

Sworn to and subscribed before me this 24th day of September, 1958.

CHARLES H. KLEIN, Notary Public of N. J.

(My commission expires Jan. 20, 1963)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ІВАНА ФРАНКА

З дужим задоволенням читав Вашу статтю „Іван Франко... антисеміт“ („Свобода“, ч. 178). Тільки мені, що Ваше писемко займається так важкою справою — справою співвітчизників жидівського та українського народів.

Іван Франко був великим поетом, письменником а передовим гуманітаристом. — Відважна людина, що до кінця свого життя боролася за справедливість і за права людини.

„Нам, жидом, дорогі є не тільки „Мойсей“, а всі інші твори, що їх написав великий „Камінь“. Іван Франко знав всі слабості характеру людей такими їх описує.“

„Номо sum et nihil humani alienum esse puto“ („Я є чоловіком і думаю, що ніщо, що людське, не є мені чуже“) — це було motto у всіх творях Івана Франка.

Не всі жиди думають, що „Форверде“, або „Фрайгайт“ виражають опінію жидівського народу, цего жидівських мас.

Жидівський народ хоче жити мирно зі всіма народами і в

господарстві. Обидва завдання стосуються ділянок дуже „відсталіх“ в порівнянні з іншими країнами комуністичного блоку, і Москва вимагає тут, особливо в справі колективізації, рішучої і беззастережної дії. Беручи до уваги дотеперішні прикручування Гомулкою режимної шрубів в Польщі, треба думати, що і ця, поставлена йому Москвою, завдання він виконає, не оглядаючися на бажання чи небажання польського народу.

тим числі і з українським народом.

І Іван Франко є символом такого співжиття.

C. Eide

Іст Орандж, Н. Дж.

ПРО ГУБЕРНАТОРА АЛІСКИ

Свого часу появилася в „Свободі“ стаття про губернатора Аляски М. Степовича, в якій подало помилково, що він є сербського походження. Цим учинено кривду хорватів і йому самому, бо він є хорватського походження і сьогодні є вдова з родинною говіркою по-хорватськи.

При цій нагоді хочу ще звернути увагу, що часто у „Свободі“ уживають службової накіаненої назви „Югославія“, там, де правильно і справедливо має бути Хорватія, Словенія, Сербія чи Македонія. Треба знати, що сербів називають „Югославіями“ підтримуючи всіми силами, так само як москалі „Рашів“ чи боїдай яке СССР зі зрозумілими нам імперіалістичними цілями. Тут слід підкреснити, що сербів всіх других обов'язково називають югославіями і сербами, а себе тільки сербами і своєю країною Сербією. Чи це правильно? Але, на жаль, це повторюємо ми і інші, які не розуміють справи.

Це пишу з обов'язку, тому що жив в Хорватії. Від хорватів ми все мали захист і знаходили розуміння нашої національної трагедії.

Василь Захаревич

66 Блур Стр. Судбурі Онт. Канада.

Володимир Несторович

КОЛИ СМЕРТЬ СКАЛИЛА ЗУБИ...

(1)

Це є 1-ша частина роману-політична гра інтервентів, нахронки „Влизьа Далек“. Головна акція цієї частини (9 далішніх частин проходить на Сибіру і на Далекому Сході — Зеленому Кліні (частково в таборах воєнопоників), а побічна у Львові перед першою опитовою війною з численними дисерсіями, зокрема в кадрі та фронтові життя австрійських воєнів у перших роках тієї війни. Врешті, пропав революційний контрреволюційний акції розвою сибірської залізничної магістралі.

Цар Миколай, де твої сини? Шибалині, при долині, всі там поклали... (З народної пісні)

В густій чорній барві безмісячній і беззоряній ночі розгубились безсвідомі контугубіві лісу. Довкола розгорілась темрява. Як божко, що може очі посліпати... І тиша яка!... Хоч ні. З боків десь так чути як сплять лю-

ди, гілля під ними... І думаю: дурне! Яким робом коїти, звідкіль вони тут, де одна проти одної стоять озброєні ворожі армії, відділені річкою і засіками колючого дроту... Юліан пригадав собі раптом, як тиждень тому будували теж учні на лісовій галівині дотрий загорожі. Він же сьогодні гордиться виконаним ділом... І всі думки його зосереджуються тепер коло того.

Наказ прийшов на одну ніч раніше, чи пак він його собі сам приніс. Учвері викликав його до батальйону. Насправді це вже була ніч, але ясна. На душі йому теж було ясно. Юліан давно вже подав прохання на відпустку і тепер, коли його кличе капітан, він сповнений тривожно-радісними думками. Твердо й відважно ходою перейшов шмат лісової стежки, що підносила угору, звернувшись до землянки санітарного пункту (у сайві місяці різко відбивав червоний хрест на білому полотнищі, а з віконця просякло тямне світло лампи) і швидко ввій-

шов у землянку команди. Стояв на струнко, поки капітан приязним тоном запрошив сісти.

Виглядаючи на відпустку були добрі (Юліанові міцно постукувало серце)... За десять днів повернеться Шульц. Він уже відужав і займе тимчасово Юліанове місце. Капітанові присно, що міг підтримати прохання про відпустку. Дійсно, бути так близько Львова і не могли заскочити до рідних!

— Щоправда, — говорив далі капітан, — є вісті, що москалі готують наступ і засмобують військом теж на нашому відтинку. Коли вони рушать — невідомо. Я думаю, що ти вже встигнеш до того часу повернутися і що затримки в урлопні не буде. Зрештою, — додав посміхаючись, — чи нам, фронтовикам, не завжди треба бути готовими на несподіванки?.. Та поки вископши з траншеї, поки фронтом блиснуть на вулицю Львова, мусиш же виконати одне відважне діло... Капітан показав на малу, що лежала на столі, рибчичку від барвистих закреслень.

— На цій лісовій галівині бракує де дотрий загорожі. Тут, де ліс уривається і підходить угору (він показував пальцем на мапі), кінчається те, що ми досі спромогли будувати, і починається знову нагорі. Вічна сторона лісу зовсім не забезпечена колючим дротом. Оце саме й завдання для тебе, Рухливий. Цю гірзну прогалину треба заповнити. Ах, леве п'ята, розумієш? Недалеко в лісі вже стоять заготовлені дерев'яні кози з дротом. Їх треба принести, вклати і пов'язати, щоб міцно трималися. Десятька людей вистачить тобі до того.

— Макс! — гукнув капітан на джур. — Налий коньяку.

Покунулись чарками.

— За успіх у роботі з дротом і за відпустку.

Випили і капітан налив уже сам чарки по вінці.

— А тепер, майк юнге, візьми за твій близький аванс. У відзнаках кідета буде тобі присміжне показатись. Думаю, що поки поїдеш на від-

пустку, я вже встигну вручити тобі номінацію. Еге ж! (Він поклав його по плечу). Уявляю собі радість і гордість твоєї дівчини! Тільки тримайся гордо, по-офіцерськи!.. На аванс ти такі заслужив, і то не на аспіранта, а просто вже на кідета... Юліан відчув теплий прилив щастя, що виповнило йому груду. Хотів знайти відповідні слова подяки, та в ту мить джур покляк капітан до телефону. Рухливий, ступившись заклабукавши, випалив „данке, гер гавпінг“, і стиснувши подану руку, вископши із землянки. Схаменувався, коли опинився на краю лісу, і в дальній побачив, як праворуч у срібному сайві місяця бовванів бундик Бережан. Непаче сполонений якоюсь думкою, він негайно завернув і пішов лісом. Полав на якусь стежку і довго не, не посміаючись, тупав. Боже! Як приємно було думати про ті речі, що їх почув у батальйонній команді.

Раптом почув чийсь кроки. Прислонений рукою елек-

тричний ліхтарик, скерований просто в очі, збентежив його. — Ах ти волюго! — почув голос, що зразу видався знайомим. — Чи може в де-зертти пош

Д-Р О. ДЕРЕШ

(Посмертна згадка)

І знов в рядках „Старої Воли“ УГА залопотіло зловісним криком ангел смерті. Тим разом відійшов від нас у краї засніжені Олександр Дереш, не тільки народний діяч Стрийщини і Долиниці, але і письменник, а також УГА, але і письменник.

А якщо „там, у нас дома“ це дають церковні дзвони, то напевно на парохійній церкві в Долині вечірній дзвін вдарив старозначаче за усюшних і в одному місці маршантише зойкнув, щоб сповістити місце Долини у околиці, що дня 10-го вересня 1958 року відійшов у засвіти, там генерал, далеко за океаном, їхній народний діяч та опіку долинської „Рідної Школи“, адвокат, оборонець долинської округи селі, Олександр Дереш.

Але відгомін цієї сумної весті покотився не тільки над порожніми вже та посоловленими полями Долиниці, він відбився гомоном також від підпалів підкарпатських лісів, які О. Дереш, як неабиякий знавець та любитель природи, описував так по мистецтву у своїх фейлетонах, такі вже тут за океаном на „сторінках „Свободи“. І відомість та, блякаючи по лісах, сплинула і на Гогольській Горі, які листи дерев, коло зруйнованого вже ворогом монастиря зашестіло молитовно за Того, який, у своїй творчості, не забував про ту славу мистецтва Підкарпаття. Вскрипав же О. Дереш, затримуючись і Стрийщині, колишню його діточку літ, тодішню родинну гніздо — Добрянку. Перелетіла вона з Долини понад „Стрийці цвітучі береги“, стрийський „Народний Дім“, в якому кожна громадянська установа та товариство просиділо молодим дічам неодинокі північ. Майорка вона і над тим стежками з дитячих літ, які топтав Олександр дитиною, ходячи до стрийської гімназії чи на спортівні являв.

Не поміняв д-р Калина Влодко, коли на сходах „старої воли“ склав жартом „хлопці, ми вже не войско, а панахидники“. Часті візити на сторінках преси змушували нас хоч у уяві прохати тих, що відходять на вічний спочинок, що були творцями Першого Листопада. Доводилося і мені похитати цією дорогою Покинька не тільки як кол. старшого віком товариша гімназії, старшину УГА і як товариша пера. Ми тому власне „товариші пера“, бо почали писати щойно на склони літ. Але і тут він старший, бо хоч написав небагато, то самі шедеври. Часто, на фейлетони в газеті ніхто не пише рецензій, але ті, що вишлюди з-під пера О. Дереша, то такі вартують окремої згадки.

В скромному мому архіві: в теці „Вибрані речі“ зберігається частинка і творчість Покиньки (вирізки зі „Свободи“), а між іншими і опис відпусту на Гогольській Горі. Дереш описав фрагмент, коли то на заклик зборника на „Рідну Школу“ в Долині і слівце ліричний жертову свою лепту, дарма, що сам її випросив. Що за прекрасна сцена, сильна патріотична сілця — лірика, якого лепта була найціннішою в цілій збірній сумі.

А скільки прекрасних описів природи карпатських лісів, та як глибоке знання Духовності дядька — мислителя в описі „Вічар“ В діалозі старого Андрія з своїм внуком автор відкривав незнані багатом читачам світ гірського села, та родинне тепло під стріхами тих курних хат. В оповіданні „Троє медведів з білою латкою“ вводить автор читача не тільки в закулісся левового спорту, але в роздумування поодиноких медведів, малює високої вальорі етики звіринного світу, яка западає, на жаль, на наших очах серед людства.

А чи не найціннішою річчю автора була його лебедина „Межа“, в якій змальована душа селянина, нового скитальця, що цілим своїм світом тужить за залишеною в Краю рідною і за самостійним господарством на своїй землі. Це вже психологічна студія, а не оповідання чи фейлетон.

Герой оповідання Іван попав на одну з американських ферм, а по одержанні з дому від жінки листа, розмовляв на самоті сам з собою: „Чого ж тужу я, немудрий? За чим? За селянською бідною? За тим, що гарував від ранку до вечора, не дойшов, не доспівав, працював як віл, і не міг кинув до купи звести. Не можу нарікати, що тепер жисться мені зле. Грошей в банку доволі, і чотири такі лани купив би (за які йшов в оповіданні процес). Наші діди, здається, ніколи авто не їздили, а їду кожного дня до праці. Голоду не знаю, вбрання ходжу, як пан“.

Але все старому Іванові, тут в Америці чуже. І поле з жовтою глинистою, і земля, яку розтирає пальцями, пахне сірписто та хемікаліями, а не природним навозом. Ліс тут німий, не чути радісного співу пташників як дома, а повітря в містах переповнене бензином, що тягарем лягає на груди.

Автор змальовує нам тип селянина Долиниці. Ті шедеври повинна родина видати збіркою, бо наші наслідники пера, незнаючи Рідного Краю та краси нашого Підкарпаття, подібних речей вже не напишуть. Автор у згаданих спогадах про старого Івана згадує, що і він тужив за Рідною Землею, і та власне туга встромила в його руки перо, на склони літ. То ж хай сниться Покиньки всі радості Його фрагменти зі шлюх Його трудолобного життя. Діточа безжурності на лоні запашних піль, дубов, лук, мальовничого, родинного села Добрянки, радісний, переможний вшарп з Армією УГА у Чортків, Бердичів, Житомир та Золотоверхий Київ, а по війні адвокатська канцелярія в Долині та його любовені ним дядьки інтересанти з їхнім притаманним сердешним привітом: „Добридень, Панає Мисонашу“. А ми, то будемо з Покиньким все розмовляти і линути думками до Його могили, читаючи Його нарис.

Андрій Кігічак

Читайте українські книжки в газеті, бо часто читання веде до просвіти, а просвіта — до сили!

Увага! ПАВТУКЕТ, CENTRAL FALLS, PROVIDENCE, R. I.

Т-ВО ім. ІВАНА ФРАНКА

УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИЙ ГОРОЖАНСЬКИЙ КЛУБ

в суботу, 4-го жовтня 1958 р.

при 39th Central Street C. F.

Осінню ЗАБАВУ

ПОЧАТОК — о год. 7:30 вечора.

ПРОСИМО ГРОМАДЯНСТВО ДО ЧИСЛЕННОЇ УЧАСТІ!

УПРАВА

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США

ПЛЕНАРНА КОНФЕРЕНЦІЯ

в СУБОТУ, 4-го жовтня 1958 р.

о 5-й год. дня

в будинку УКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУТУ в Америкі (2 Іст. 79-та вул. в Нью-Йорку).

відбудеться

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ УВАН у США.

ДОПОВІДЬ

проф. Бориса Миколаєвича Мартоса:

„УКРАЇНСЬКА ВАЛЮТА В РОКАХ 1917-1920“.

ВХІД ВІЛЬНИЙ!

Управа УВАН у США

УКРАЇНСЬКА СТУДЕНТСЬКА ГРОМАДА в НЬО-Йорку

в СУБОТУ, 4-го жовтня 1958 р. — год. 8:30 веч.

в залі УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ (140-42 — 2-га Елсін в Нью-Йорку).

ОСІННІЙ БАЛЬ

Оркестра — Зенона Савчука („АМОР“)

ВСТУП \$2.00 СТРИГ довший

ЗАЛІА охолоджена — НЕСПОДІВАНКИ

Дохід призначений на катедру українознавства.

КРАЙНІЯ ПОРА!

ЩОБ БЛИЖЧИМИ ДНЯМИ ПЕРЕСЛАЛИ НАМ ГРОШІ ВСІ УСТА-

НОВИ, ЯКІ ВЖЕ МАЮТЬ УХВАЛУ ДОПОМОГТИ КАПЕЛІ БАН-

ДУРИСТІВ, І ТІ, ЯКІ ЩЕ НЕ ПРОВЕЛИ ЇЇ, А ТАКОЖ ВСІ ЗБІРА-

ЧІ І ВСІ ОСОБИ, ЯКІ ОТРИМАЛИ ВІД НАС ОПЛАЧЕНІ КОВЕРТИ

І ПОШТОВІ ЗНАЧКИ КАПЕЛІ.

60 зближаються — ОСТАТОЧНІ ТЕРМІНИ ПЛАТНОСТІ РАХУНКІВ — на подорож до Європи.

18-го жовтня 1958 р. мусять бути заплачені всі квитки на летунський переїзд і всі рахунки за рекламу концертів в Європі. На це треба нам доларів 30,000! — Просимо всіх людей доброї волі посприяти збірці!

КАПЕЛЯ БАНДУРИСТІВ ВЖЕ ВИЙХАЛА В ДОРОГУ!

по ЗДА і КАНАДІ, а 20-го жовтня відлетить до ІСПАНІЇ — на перший КОНЦЕРТ в МАДРИДІ.

ДОПОМОЖІТЬ ЇЇ!

Т-ВО ПРИЯТЕЛІВ К. Е.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

НОВИЙ ЖУРНАЛ „ВСЕСВІТ“

Наприкінці серпня почав виходити в Києві новий літературно-мистецький і громадсько-політичний журнал „Всесвіт“. Новий орган „Спілки письменників України“ і „Українського товариства культурних зв'язків із зарубіжжям“ — місячник обсягом на 20 друкованих аркушів. Як сказано в редакційній передмові, „цей журнал є першим такого типу журналом в історії України“. До його редакції ввійшли: А. Білецький, В. Васильєвський, А. Малишко, Л. Первомайський, М. Рильський, Ю. Смолич та ін. В першому числі „Всесвіту“ вміщені привітання закордонних комуністичних партій: Люб Арґона, Ельзи Тріоле, Пенчо Печева, Н. Тарновського, Людвіга Ренна, Дайсона Картера.

ПОЛТАВСЬКИЙ КРАСНАВЧИЙ МУЗЕЙ І ДОСІ НЕ ВІДБУДОВАНО

Понад півстоліття тому засновано Полтавський краснавчий музей. За роки його існування збірано тут величезну кількість надзвичайно вартісних експонатів з історії цього краю, його флори і фауни. До війни цей музей був одним із найбагатших в Україні. Тепер, — читався в „Радянській Україні“, — з усіх скрабів музею відбудувати можуть бачити трохи більше як півтори тисячі експонатів. Зруйнований під час війни будинок музею й досі не відбудовано, а під експозицію приділено два невеличкі флігелі на подвір'ї. Решта експонатів псується, втрачають свою цінність. До того ж їх не бачать відвідувачі. Відбудовувати музей почали ще 11 років тому. Відтоді минуло багато часу, але зроблено дуже мало. Треба сказати, що й все те, що зроблено у відбудову приміщення музею, зроблено абияк, непродумано. Електрич. інсталювання влаштували ще перед встановленням даху, і тому від дощів та негоди до нині всі дерев'яні конструкції поцупувалися.

в Америці чуже. І поле з жовтою глинистою, і земля, яку розтирає пальцями, пахне сірписто та хемікаліями, а не природним навозом. Ліс тут німий, не чути радісного співу пташників як дома, а повітря в містах переповнене бензином, що тягарем лягає на груди.

Автор змальовує нам тип селянина Долиниці. Ті шедеври повинна родина видати збіркою, бо наші наслідники пера, незнаючи Рідного Краю та краси нашого Підкарпаття, подібних речей вже не напишуть. Автор у згаданих спогадах про старого Івана згадує, що і він тужив за Рідною Землею, і та власне туга встромила в його руки перо, на склони літ. То ж хай сниться Покиньки всі радості Його фрагменти зі шлюх Його трудолобного життя. Діточа безжурності на лоні запашних піль, дубов, лук, мальовничого, родинного села Добрянки, радісний, переможний вшарп з Армією УГА у Чортків, Бердичів, Житомир та Золотоверхий Київ, а по війні адвокатська канцелярія в Долині та його любовені ним дядьки інтересанти з їхнім притаманним сердешним привітом: „Добридень, Панає Мисонашу“. А ми, то будемо з Покиньким все розмовляти і линути думками до Його могили, читаючи Його нарис.

Андрій Кігічак

Читайте українські книжки в газеті, бо часто читання веде до просвіти, а просвіта — до сили!

Увага! ПАВТУКЕТ, CENTRAL FALLS, PROVIDENCE, R. I.

Т-ВО ім. ІВАНА ФРАНКА

УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИЙ ГОРОЖАНСЬКИЙ КЛУБ

в суботу, 4-го жовтня 1958 р.

при 39th Central Street C. F.

Осінню ЗАБАВУ

ПОЧАТОК — о год. 7:30 вечора.

ПРОСИМО ГРОМАДЯНСТВО ДО ЧИСЛЕННОЇ УЧАСТІ!

УПРАВА

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США

ПЛЕНАРНА КОНФЕРЕНЦІЯ

в СУБОТУ, 4-го жовтня 1958 р.

о 5-й год. дня

в будинку УКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУТУ в Америкі (2 Іст. 79-та вул. в Нью-Йорку).

відбудеться

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ УВАН у США.

ДОПОВІДЬ

проф. Бориса Миколаєвича Мартоса:

„УКРАЇНСЬКА ВАЛЮТА В РОКАХ 1917-1920“.

ВХІД ВІЛЬНИЙ!

Управа УВАН у США

УКРАЇНСЬКА СТУДЕНТСЬКА ГРОМАДА в НЬО-Йорку

в СУБОТУ, 4-го жовтня 1958 р. — год. 8:30 веч.

в залі УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ (140-42 — 2-га Елсін в Нью-Йорку).

ОСІННІЙ БАЛЬ

Оркестра — Зенона Савчука („АМОР“)

ВСТУП \$2.00 СТРИГ довший

ЗАЛІА охолоджена — НЕСПОДІВАНКИ

Дохід призначений на катедру українознавства.

КРАЙНІЯ ПОРА!

ЩОБ БЛИЖЧИМИ ДНЯМИ ПЕРЕСЛАЛИ НАМ ГРОШІ ВСІ УСТА-

НОВИ, ЯКІ ВЖЕ МАЮТЬ УХВАЛУ ДОПОМОГТИ КАПЕЛІ БАН-

ДУРИСТІВ, І ТІ, ЯКІ ЩЕ НЕ ПРОВЕЛИ ЇЇ, А ТАКОЖ ВСІ ЗБІРА-

ЧІ І ВСІ ОСОБИ, ЯКІ ОТРИМАЛИ ВІД НАС ОПЛАЧЕНІ КОВЕРТИ

І ПОШТОВІ ЗНАЧКИ КАПЕЛІ.

60 зближаються — ОСТАТОЧНІ ТЕРМІНИ ПЛАТНОСТІ РАХУНКІВ — на подорож до Європи.

18-го жовтня 1958 р. мусять бути заплачені всі квитки на летунський переїзд і всі рахунки за рекламу концертів в Європі. На це треба нам доларів 30,000! — Просимо всіх людей доброї волі посприяти збірці!

КАПЕЛЯ БАНДУРИСТІВ ВЖЕ ВИЙХАЛА В ДОРОГУ!

по ЗДА і КАНАДІ, а 20-го жовтня відлетить до ІСПАНІЇ — на перший КОНЦЕРТ в МАДРИДІ.

ДОПОМОЖІТЬ ЇЇ!

Т-ВО ПРИЯТЕЛІВ К. Е.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Бавид Брук, Н. Дж.

Академія для відзначення Дня Української Зброї.

Між містами Нью-Бронкс і Бавид Брук в Нью-Джерсі розкинулася українська оселя. Тут називають українським селом. Знають її українці в Нью-Йорку, Філадельфії, Трен-тону, Пасейку, Ньюарку і ба-гатових міст ЗДА, бо тут в літній сезон, майже щонеділі влаштовують „пикіки“ різні українські організації.

21-го вересня ц. р. був осінній день. Можна було сподіватися прохолодного дощу, який міг би стати на перешкоді урочистої академії. О 5-й годині вечора вже почали з'їжджатися гості з Трен-тону, Ньюарку, Пасейку, Нью-Бронкса і інших навколишніх міст. Місцеві ж громадяни поспішали в пору. Коли стрілки годинника наближалися до часу відкриття Академії, актова зала Колеґієстоті вже була заповнена. О 6-й годині академія почалася пастырським благословенням отця Сватолава і виконанням американського національного гімну. До трибун підходив голова місцевого Відділу ОДУМ-у Володимир Григоренко. Він коротко промовляв такими словами: „Сьогодні відзначаємо національне свято. Свято української зброї. 30-го серпня 1919 року — це незабутна дата. В той день об'єднані Армії УНР вступили в столицю нашої Вітчизни, вигнали ворога — московсько-комуністичну орду за межі столиці. Промовець згадав тих, що полягли смертю хоробрих за Вітчизну, і закликав шанувати їх пам'ять хвилиною мовчання. Голова Відділу ОДУМ-у закликав своїх друзів-одумівців шанувати тих лицарів українського війська, що с'є в живих. Голова Відділу ОДУ-у в імені юнаків і юначок привітав славного лицаря українського війська, учасника походу на Київ в 1919 році, — генерала Олександра Загородського і попросив його до слова.

Генерал подивився на характеристичні риси, що відбивалися в Україні в 1919 році: їх тих кровопролитних боїв, що їх зводила Армія УНР з червоною окупантом. Після промови генерала О. Загородського виконав бандурист Володимир Юрківський „Думу народну“, а за тим і „Розпорохав стрілець“. Мистецьке виконання цих пісень справило на забутих вояків на слухачів.

Наступною точкою академії був реферат Василя Григоренка на тему: „Київ під ворожими окупаціями“. Доповідь оповіла про всіх окупантів, починаючи від половців і кінчаючи сучасним окупантом, комуністичною Москвою. Доповідь навістила минуле, сучасне й майбутнє Києва. Зворушливими місцями реферату були ті, коли доповідав згадав руйнування святих місць Києва московськими більшовиками і коли згадував год в Україні, штучно втворений Москвою, щоб знищити непокінчений український народ. Доповідь закінчив свій реферат словами: „Ми впевнені, що прийдє час, коли під дзвони св. Софії, український народ буде молитися за своє звільнення від московсько-комуністичного рабства“.

В другій частині академії був концерт, в якому брали участь мистецькі сили, і діти, молоді одумівці. Програму концерту, як і програму всієї академії, провадив член управи місцевого відділу ОДУМ-у, студент університету, Юрій Якович. Він запросив бандуриста Володимира Юрківського і співака Юліана Духинича для виконання „Маршу України“ (слова Ів. Вагряного, музика Гр. Кітасого). Другою точкою сольового п. Юліана Духинича була пісня „Іхав стрілець на війноньку“, під аккомпаніювання бандури. Іх присутні нагородили гучним аплоесом.

Після того з невеличкою кімнатою почали виступати укрічані голови юних одумівців і одумівців. Це декламатори. Іх було понад десяток. Підготовою цих молодих декламаторів керував культурно-освітній референт Відділу ОДУМ-у студ. унів. Олександр Тонкошук. Першу декламацию виконала Тетяна Смогоржевська — Володимир Сосюрин, „Любів Україну“. Схвальною і смислово звучали її слова, а присутні нагородили її аплоесами. Другий декламатор — юний одумівець Віктор Григоренко „На-

ша рідна земля“ (автором якого з його тата). 9-річний одумівець вперше виступав але не губився. Декламатор закінчив такими словами: „Нас не зможе перемогти, не зламає й журба, не поборє й неодоля лиха. Під воєм і мечем долетим і дійдем до Тебе, Вкраїно, слава твоя!“ — і дістав за це аплоески.

Наступною точкою були сольові виступи виконанні солістичні пані Людмили Костецької під аккомп. бандури (В. Юрківський). Вона своїм мистецьким голосом привабила увагу слухачів. Першою піснею її була „Повій, вітре, на Україну“, а другою — „Місяцю ясний“. Солістичні вітальні і проважали теплим аплоесками.

На чергу прийшли далші декламации. Вірш М. Рильського — „Україна визволяється“ — продекламувала Галина Сидорук. В козацькому однострої виступив Юрій Степаненко, — юний одумівець. Він декламував поезію М. Шербака — „Золоті Ворота“. Милый Юрик, виконав цей вірш по мистецьки.

Серед мистецьких сил, що виконували програму, був і залі американець українського походження Мирослав Натірий, який українською мовою не знає, але вміє на акордеоні виконувати українські пісні. Він виконав — „Завсмітали козаченьки“ і „Ой видно село“. Із менших дівчат була тут Леся Козар. Вона продекламувала вірш Ол. Олеса — „Українське військо“, наразі появився другий „козак“, в однострої. Це, найменший із всіх декламаторів. Володимир Корнієнко. Йому, мабуть 4—5 років. Але він сміливо декламував „Пам'ятник Богданові Хмельницькому“. Йому, як найменшому, найбільше плескали. Дитячу програму завершила Галина Смогоржевська, гарно продекламувавши поезію М. Рильського „Моску країною“.

Останніми точками програми були сольові виступи Володимира Юрківського, під аккомп. бандури. Виконав він повстанську пісню — „Дума про козака Шугая“ і „Стрілецьку пісню“, а на „біс“ ще одну пісню.

Член Головної Виховної Ради ОДУМ-у М. Степаненко висловив всім учасникам академії подяку, а і організаторам побажав дальших успіхів — в урядженні подібних імпрез. На закінчення промовив до присутніх отець Григорій Петюк і також подякував всім за жертвенну працю в урядженні академії. В. Г.

Балтімор, Мд.

Українська участь в американській параді.

Як кожного року, так і цього громадяни — мешканці Мерилендського штату, а особливо балтімурські, величавою парадною святковістю важливі історичні події не лише для Мерилендського штату, але і для цілої країни.

Від декількох років ця парад відбудеться в другу неділю вересня. В склад такого свята входять наступні історичні події:

„День Оборони“ — церемонія для відзначення успішної оборони Балтімору в 1814 р. коли то американські збройні сили відбили в кілька разів переважаючі війська британців. „День Конституції“ — святоче шанування важливого державного документу, найстаршої Конституції в світі, і — „День Американизації“ (Я Американизація) — свято нових громадян.

Головна частина паради розпочалася по полудні в 2-й год., в якій брали участь військові частини, організації ветеранів, вогнева сторожа та різні цивільні організації. Як подіє місяця преса понад 300-000 мешканців міста пригледалося параді. При Лінвуд евеню на підвищеній трибуні відбирали дефіляду визначні почесні гості, сенатори, губернатор Т. Р. МакКелдін, і посадики Балтімору Т. Д. Алесандро.

В тій параді взяли участь і українці, що її організував Осередок СУМА ім. Першого Листопада. Майже в цілості виступили Осередок із старшим членством та Юнім.СУМ-ом, і українська молодь, що згур-

тована при УАПЦеркві та шкільна дівчата укр. доповнюючої школи при Українській Катол. Церкві св. Михайла. Українську групу очолює голова Осередку СУМА п. Парик.Взяли теж участь і наші священники: отець радник Василь Соловий, парох з Куртія Вею, церква св. Петра і Павла (укр. мт.) і о. Леа Дорош, та парох УАПЦеркви о. Андрій Ліпінський. Священники іхали у відкриті авті, прикрашеною національними українськими прапорами. Три хорунжі, в сумісних однострої, несли американський, український прапори та свій сумісний. Всі сумівці в однострої, а інші одягнуті були в чудові українські національні строї, крокували до такту оркестри „Моїроє“ з Вірджинії. Нашу групу багато глядачів фотографували та накручували на філь

